

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

Соціологія

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

23 Соціальна робота
232 Соціальне забезпечення
перший (бакалаврський) рівень
Управління соціальною сферою

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

базова
українська

Завідувач кафедри
економіки та соціальних наук

Галина НАЗАРОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *економіки та соціальних наук*

Протокол № 1 від 26.08.2020 р.

Розробники:

Лугова Вікторія Миколаївна, к.е.н., доц. кафедри економіки та соціальних наук.

Голубев Станіслав Миколайович, к.е.н., доц. кафедри економіки та соціальних наук.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Соціологія – це наука про суспільство, яка вивчає тенденції, закони функціонування соціальних систем, прояв цих законів в діяльності соціальних груп, спільнот, особистостей, вона дозволяє розкрити причинно-наслідкові зв'язки, що виникають між індивідами і групами в процесі соціальних відносин. Вона вивчає традиції, структури та інститути, вплив груп і організацій на поведінку і характер людей. Соціологія вивчає базисні характеристики людського суспільства, соціальну взаємодію і групову поведінку за допомогою досліджень, заснованих на точному і спеціалізованому зборі та аналізі фактів. Дані, отримані в ході соціологічних досліджень, можуть бути використані для вирішення складних завдань, пов'язаних із соціальною політикою держави.

Навчальна дисципліна «Соціологія» буде корисна студентам всіх спеціальностей, особливо для тих хто бажає вільно орієнтуватися у суспільстві, розуміти процеси та явища, що в ньому відбуваються, передбачати їх розвиток та знайти власне місце у суспільстві. Найбільш важлива вона для студентів спеціальності 232 «Соціальне забезпечення», майбутня діяльність яких пов'язана із управлінням соціальною сферою, організацією та управлінням процесами соціального забезпечення.

Будь-яка людина тісно інтегрована в суспільство, в якому вона проживає, тому всі процеси та проблеми цього суспільства мають безпосередній вплив на життя людини. Розуміння проблем суспільства, тенденцій його розвитку, причин та наслідків соціально-економічних явищ дозволяє людині використовувати власні можливості, свідомо управляти ходом свого життя, долати зовнішні обставини для досягнення власного успіху у різних соціальних сферах. Здатність аналізувати суспільні процеси є важливою складовою компетентного фахівця та гармонічно розвиненої людини.

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів здатності до соціологічного мислення, уміння використовувати соціологічний підхід як важливий засіб і дійовий інструмент аналізу складних соціальних проблем, здатності брати на себе відповідальність за власне життя, соціальні групи та за суспільство в цілому.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	2
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Психологія	Соціальний аудит та інспектування
Управління конфліктами	Організація та нормування у соціальній сфері
Історія України	Соціальне підприємництво
Медико-соціальні основи здоров'я	Інформаційно-комунікаційне забезпечення соціальної сфери
Основи соціальної політики	
Економіка праці та соціально-трудова відносини	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність визначати та грамотно використовувати науковий апарат та основні категорії соціологічних наук	вміти використовувати понятійно-категоріальний апарат та опиратися на основні парадигми соціологічних наук в професійній діяльності та життєдіяльності
Здатність до визначення найбільш прийнятних підходів для пізнання, аналізу і опису явищ і процесів сучасного суспільства	уміти аналізувати, порівнювати, синтезувати знання про теоретичні концепції соціології
Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави	вміти планувати, організовувати та проводити соціологічні дослідження, обґрунтовано обирати методи збору та аналізу інформації, прогнозувати розвиток соціальних процесів та явищ
Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні	уміння аналізувати групові процеси і цілеспрямовано впливати на них
Здатність аналізувати і корегувати умови формування індивідуальності в сучасному суспільстві	уміти визначати фактори, що впливають на розвиток особистості, визначати проблеми соціалізації особистості в умовах ринкових відносин

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціологія як наука, її історія

Тема 1. Соціологічні науки, як підґрунтя дослідження соціальних проблем суспільства

1. *Сутність та зміст соціології як науки. Її об'єкт, предмет.* Загальне поняття про соціологію, передумови її виникнення. Об'єкт і предмет соціології.

2. *Структура соціологічного знання та її функції.* Структура соціологічної науки, її методологічні основи. Функції соціології, її завдання в період суспільних змін. Гносеологічні функції соціології. Соціальні функції соціології

3. *Типологія і зміст соціологічних категорій.* Основні категорії соціології. Соціальне як центральна категорія соціологічної науки. Методологічні та процедурні категорії соціології.

4. *Місце соціології в системі суспільних і гуманітарних наук.* Соціологія як теорія і методологія для суспільних і гуманітарних наук. Соціологія у системі суспільних та гуманітарних наук.

Тема 2. Історія становлення і розвитку соціології.

1. *Основні етапи та передумови розвитку соціології.* Етапи формування соціології. Протосоціологічний період. Становлення соціології як самостійної науки.

2. *Класична західна соціологія.* Соціологічна теорія О. Конта. Соціологічна теорія Г. Спенсера. Наукові погляди К. Маркса, їх вплив на розвиток соціологічної думки. Соціологічний підхід до розуміння суспільства Е. Дюркгейма. Розуміюча соціологія М. Вебера.

3. *Сучасна західна соціологія*. Сучасні соціологічні парадигми. Структурний функціоналізм Т. Парсонса. Функціональний структуралізм Р. Мертона. Діалектична теорія конфлікту Р. Дарендорфа. Конфліктний функціоналізм Л. Козера. Узагальнююча теорія конфлікту К. Боулдинга. Конфліктна теорія стратифікації Рендалла Коллінза. Схема соціальної взаємодії в межах драматургічного підходу І. Гофмана. Дж. Хоманс: елементарна соціальна поведінка як обмін. Теорія інтеграційного обміну П. Блау. Специфіка символічного інтеракціонізму як соціологічної парадигми. Теорія справедливості. «Хвильова» концепція розвитку суспільства. Концепція сучасності та теорія структурації Е. Гіденса.

Тема 3. Соціологічне дослідження. Методика та методологія його проведення.

1. *Соціологічне дослідження та його види*. Суспільна думка як об'єкт соціологічного аналізу. Сутність та особливості соціологічних досліджень. Види соціологічних досліджень.

2. *Програма соціологічного дослідження*. Організація проведення соціологічних досліджень. Програма соціологічного дослідження та її структура. Соціологічна вибірка.

3. *Методи соціологічного дослідження*. Аналіз документів. Спостереження. Опитування (анкетування, інтерв'ю). Соціальний експеримент. Умови та особливості використання методів.

Змістовий модуль 2. Особистість та суспільство

Тема 4. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура, теорія соціальної стратифікації

1. *Поняття суспільства, його виникнення та основні ознаки*. Сутність поняття "суспільство". Основні компоненти суспільства як соціальної системи. Суперечності розвитку сучасного суспільства. Суть соціальних спільностей, їх різноманітність.

2. *Соціальні інститути як фактор сталого розвитку суспільства*. Соціальні інститути в системі соціальних зв'язків. Функції соціальних інститутів, їх класифікація.

3. *Соціальна структура суспільства. Теорія соціальної стратифікації суспільства*. Соціальний зв'язок, соціальна взаємодія. Соціальна структура суспільства. Соціальна стратифікація, її типи. Механізм стратифікації. Взаємозв'язок політичної нерівності і соціальної мобільності.

4. *Типи суспільств*. Основні типи суспільств. Їх структурні компоненти. Доіндустріальний (традиційний) тип суспільства. Індустріальне суспільство. Соціокультурні характеристики постіндустріального суспільства.

5. *Сучасні тенденції розвитку суспільства*. Модернізація як важлива тенденція у розвитку сучасного суспільства. Інформатизація суспільства як глобальний соціальний процес. Глобалізація економічної, політичної і духовної сфер життя суспільства.

Тема 5. Особистість, її діяльність і поведінка

1. *Особистість. Основні поняття*. Людина і суспільство. Соціальна природа людини. Сутність поняття "особистість". Людина, особистість, індивідуальність та індивід

2. *Соціальна роль і соціальний статус особистості*. Соціальний статус та статусний набір особистості. Приписані та набуті статуси. Соціальна роль як динамічна сторона статусу.

3. *Становлення особистості. Соціалізація особистості*. Етапи становлення та розвитку особистості. Соціалізація: сутність поняття, механізми. Фази соціалізації: соціальна адаптація та інтеріоризація. Первинна і вторинна соціалізація. Фактори соціалізації. Соціальна активність як особлива характеристика особистості.

4. *Типологія особистості*. Поняття "соціальний тип особистості". Типи особистості за В. Ядовим.

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як репродуктивних, так продуктивних методів навчання, серед яких: лекції проблемного характеру, робота в малих групах, семінари-дискусії, дебати, мозкові штурми, презентації, індивідуальна дослідницька робота.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів). З них:

лекційні заняття: 6 балів;

практичні заняття: 35 балів;

самостійна робота: 19 балів;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену відповідно до графіка навчального процесу (максимальна кількість балів – 40, мінімальна кількість балів – 25, за якої іспит вважається складеним).

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

лекцій: активна робота на парі (0,5 бали за кожне заняття) за умови відповіді студентом на поставлені викладачем питання, які свідчать про ступінь засвоєння лекційного матеріалу. Загальна кількість балів 6.

практичних та семінарських занять:

виконання студентом практичних завдань, участі студентів в обговореннях, дискусіях. Кожне практичне завдання оцінюється відповідно до робочого плану (технологічної карти) від 1 до 3 балів, залежно від складності завдання. Максимальна оцінка ставиться за наявності обґрунтованих висновків та своєчасної здачі завдання. Загальна кількість балів 11.

презентація, що має бути виконана в середовищі PowerPoint. Максимальна оцінка ставиться за умови наявності не менше, ніж 15 слайдів, які у повній мірі розкривають зміст її теми, та виступу студента з презентацією у групі. Максимальна оцінка за презентацію – 4 бали.

експрес-опитування, максимальна оцінка за яке складає 3 бали. Опитування виконується в ПНС і включає 10 запитань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,3 бали. Протягом семестру проводиться 2 експрес-опитування, загальна кількість балів – 6;

поточна контрольна робота, максимально оцінюється в 7 балів. Вона виконується в ПНС і містить питання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля. За стереотипне

завдання студент може отримати 1 бал, за діагностичне 2 бали та за евристичне 4 бали. Протягом семестру студент виконує дві контрольні роботи, загальна кількість балів – 14;

самостійної роботи:

комплексна дослідницька робота. Максимальна оцінка: 10 балів, яка може бути отримана за умови якісного використання методів соціологічного дослідження, опитування не менш ніж 25 осіб, своєчасного захисту роботи;

виконання есе. Студенти мають продемонструвати вміння використовувати соціологічний підхід до аналізу соціальних явищ, робити обґрунтовані висновки, володіти понятійно-категоріальним апаратом соціології. Максимальна оцінка за перше есе – 5 балів, за друге – 4 бали, загальна кількість балів – 9.

Підсумковий контроль:

Формою підсумкового контролю є іспит. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Кожен екзаменаційний білет складається із 15 тестів та 3 практичних завдань (ситуаційного, діагностичного та евристичного).

Критерії оцінювання екзаменаційних робіт:

тести. Максимальна кількість балів – 15. Кожен тест закритої форми з одиничним вибором та тест закритої форми з множинним вибором оцінюється в 1 бал;

стереотипне завдання. Максимальна оцінка завдання – 5 балів, із них: 1 – володіння понятійно-категоріальним апаратом соціології; 2 – використання соціологічного підходу до аналізу соціальних явищ та процесів; 2 – наявність повної відповіді на запитання та обґрунтованих висновків;

діагностичне завдання. Максимальна оцінка завдання – 8 балів, із них: 2 – володіння теоретичними знаннями; 2 – використання соціологічного підходу до аналізу соціальних явищ та процесів та їх порівняння; 4 – наявність повної відповіді на запитання та обґрунтованих висновків;

евристичне завдання. Максимальна оцінка завдання – 12 балів, із них: 2 – володіння теоретичними знаннями та їх застосування для вирішення поставленої проблеми; 2 – послідовність та аргументованість викладення матеріалу; 2 – застосування творчого підходу до вирішення поставленої проблеми; 2 – оригінальність підходу до виконання завдання та подання результату; 4 – наявність обґрунтованих висновків щодо вирішення поставленої проблеми.

Практичні завдання передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень підготовки і компетентності студента з навчальної дисципліни.

Результат семестрового іспиту оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімум можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімум можлива кількість балів, набраних на іспиті, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів

– зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Соціологічні науки, як підґрунтя дослідження соціальних проблем суспільства	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 1	Лекція за питаннями: 1. Сутність та зміст соціології як науки. Її об'єкт, предмет. 2. Структура соціологічного знання та її функції	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Дискусія "Місце соціології в науковому просторі", візуалізація основних понять	Активна участь у дискусії	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу: 1. Структура соціологічної науки, її методологічні основи. 2. Функції та завдання соціології. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою.	Перевірка готовності до заняття	
	<i>Аудиторна робота</i>			
Лекція 2	Лекція за питаннями: 1. Типологія і зміст соціологічних категорій. 2. Місце соціології в системі суспільних і гуманітарних наук. Міні-лекція "Соціальне як центральна категорія соціологічної науки"	Робота на лекції	0,5	

	Практичне заняття	Практичне заняття "Позиціонування особистості в системі соціальних зв'язків"	Активна участь у виконанні практичних завдань	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу: 1. Основні категорії соціології. 2. Соціологія у системі суспільних та гуманітарних наук	Перевірка готовності до заняття	
		Виконання есе «Досягнення успіху у житті»	Перевірка есе	5
	Аудиторна робота			
	Лекція 3	Лекція за питаннями: 1. Основні етапи та передумови розвитку соціології. 2. Класична західна соціологія	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Семінарське заняття з презентацією на тему "Сучасна соціологічна думка"	Активна участь у семінарському занятті	1
			Презентація	4
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу: 1. Античний період накопичення соціологічного знання. 2. Соціологічні погляди у епоху Середньовіччя. 3. Розвиток соціологічних знань у період Відродження. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою.	Перевірка готовності до заняття	
	Аудиторна робота			
	Лекція 4	Проблемна лекція "Сучасна західна соціологія: макросоціологічні та мікросоціологічні теорії"	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття "Розробка власних анкет". Експрес-опитування	Експрес-опитування	3
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу: 1. Мікросоціологічні та макросоціологічні теорії. 2. Розвиток соціологічної думки в Україні. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Перевірка готовності до заняття	

Тема 2. Історія становлення і розвитку соціології

Тема 3. Соціологічне дослідження. Методика та методологія його проведення	Аудиторна робота			
	Лекція 5	Лекція за питаннями: 1. Соціологічне дослідження та його види. 2. Програма соціологічного дослідження	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття "Застосування методів соціологічного дослідження"	Активна участь у виконанні практичних завдань	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу: 1. Анкета як основний інструмент збору соціологічної інформації. 2. Структура анкети Пошук, підбір та огляд літературних джерел за обраною темою комплексного соціологічного дослідження	Перевірка готовності до заняття	
	Аудиторна робота			
	Лекція 6	Проблемна лекція "Методи соціологічного дослідження"	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття "Застосування методів соціологічного дослідження". Контрольна робота	Виконання практичних завдань	
			Перевірка контрольної роботи	7
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу: 1. Методи аналізу соціологічних даних. Підготовка комплексної дослідницької роботи "Аналіз соціальних проблем сучасного суспільства"	Перевірка готовності до заняття		
Тема 4. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура, теорія соціальної стратифікації	Аудиторна робота			
	Лекція 7	Лекція "Поняття суспільства, його виникнення та основні ознаки"	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття "Основні ознаки суспільства, типи суспільств"	Виконання практичних завдань	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни	Перевірка готовності до заняття	
Підготовка комплексної		Захист	10	

		дослідницької роботи "Аналіз соціальних проблем сучасного суспільства"	комплексної роботи	
Аудиторна робота				
	Лекція 8	Лекція за питаннями: 1. Соціальні інститути як фактор сталого розвитку суспільства	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття "Проблеми соціальної стратифікації суспільства"	Виконання практичних завдань	2
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу: 1. Соціальні інститути. 2. Розвиток соціальних інститутів Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою Виконання домашніх завдань	Перевірка готовності до заняття	
Аудиторна робота				
	Лекція 9	Лекція за питаннями: 1. Типи суспільств. 2. Сучасні тенденції розвитку суспільства	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття "Соціальна структура сучасного суспільства". Експрес-опитування	Виконання практичних завдань	2
			Експрес-опитування	3
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу: 1. Доіндустріальне, індустріальне та постіндустріальне суспільства. 2. Інформатизація сучасного суспільства Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни Виконання домашніх завдань	Перевірка готовності до заняття	
Аудиторна робота				
Тема 5. Особистість, її діяльність і поведінка	Лекція 10	Лекція за питаннями: 1. Особистість. Основні поняття. 2. Соціальна роль і соціальний статус особистості»	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття «Соціальні ролі та статуси сучасної особистості»	Виконання практичних завдань	1
	Самостійна робота			

Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу: 1. Соціальні ролі та статуси особистості 2. Статусний набір Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни Виконання домашніх завдань	Перевірка готовності до заняття	
<i>Аудиторна робота</i>			
Лекція 11	Лекція за питаннями: 1. Становлення особистості. 2. Соціалізація особистості»	Робота на лекції	0,5
Практичне заняття	Практичне заняття "Вивчення соціального портрету сучасної особистості"	Активна участь у виконанні практичних завдань	
<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни Написання есе на тему "Сучасний образ українця: стереотипи та реалії"	Перевірка готовності до заняття	
		Перевірка есе	4
<i>Аудиторна робота</i>			
Лекція 12	Лекція "Типологія особистості"	Робота на лекції	0,5
Практичне заняття	Практичне заняття "Основні проблеми соціалізації особистості в Україні". Контрольна робота	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		Перевірка контрольної роботи	7
<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу: 1. Проблема соціальної типології особистості 2. Базисний, модальний та ідеальний типи особистості. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни Виконання домашніх завдань	Перевірка готовності до заняття	
Іспит			40

Рекомендована література

Основна

1. Дворецька Г. В. Соціологія. навч. посіб. / Г. В. Дворецька. – Київ : КНЕУ, 2013. – 428 с.
2. Дороніна М. С. Соціологія (візуалізація основних положень) : навчальний посібник / М. С. Дороніна, Л. О. Сасіна. – Харків : ХНЕУ, 2011. – 172 с.
3. Лукашевич М.П. Соціологія. Базовий курс : підручн. / М. П. Лукашевич – Київ : Каравела, 2006. – 310 с.
4. Сасіна Л. О. Соціологія : навч. посібн. / Л. О. Сасіна, Н. А. Мажник. – Харків : ІНЖЕК, 2005. – 208 с.
5. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования / В. А. Ядов. – М. : "Добросвет", 2003. – 596 с

Додаткова

6. Абрамова С.Б. Методология и методы социологического изучения социальных изменений : учебно-методическое пособие / С.Б. Абрамова, Н.Л. Антонова, А.В. Меренков. – Екатеринбург : УрФУ, 2020. – 112 с.
7. Добренъков В. И. Методология и методика социологического исследования : учебник / В. И. Добренъков, А. И. Кравченко. – Москва : Альма Матер, 2009. – 537 с.
8. Капишин А.Е. К вопросу о дуальных организациях традиционных обществ: Монография / А.Е. Капишин. – М.: Экон-Информ, 2019. – 223 с.
9. Масионис Д. Социология / Д. Масионис : пер. с англ. – 9-е изд. – СПб. : Питер, 2004. – 752 с.
10. Піча В. М. Соціологія : загальний курс : навч. посібн. / В. М. Піча. – К. : "Каравела", 2000. – 248 с.
11. Рожанська Н.В. Загальна соціологічна теорія : Навчальний посібник / Н.В. Рожанська, О.М. Дрожанова, О.А. Онофрійчук. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. П.Могилы, 2017. – 336 с.
12. Соціологія: підруч. / за ред. д-ра соціологічних наук, проф. Ю. Ф. Пачковського. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 418 с.
13. Andersen M.L. Sociology: The Essentials. / M.L. Andersen, H.F. Taylor. – 7th ed. – Wadsworth Publishing, 2012. – 512 p.
14. Ferris K. The Real World: An Introduction to Sociology. / K. Ferris, J. Stein. – 6th ed. – W. W. Norton & Company, 2018. – 505 p.
15. Goldthorpe J.H. Sociology as a Population Science. / J.H. Goldthorpe. – Cambridge University Press, 2015. – 161 p.
16. Kendall D. Sociology in Our Times: The Essentials / D. Kendall. – 10th edition. – Cengage Learning, 2016. – 610 p.

Інформаційні ресурси

17. Аналітичний центр CEDOS. – Режим доступу : <https://www.cedos.org.ua/>
18. Інститут соціології. Національна академія наук України. – Режим доступу : <http://i-soc.com.ua/>
19. Соціологічна асоціація України. – Режим доступу : <http://www.sau.kiev.ua/>
20. Соціологія. Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2029>